

Politique Scientifique
Fédérale
Federaal
Wetenschapsbeleid

Problematisch internetgebruik in Vlaanderen

Jolien Vangeel
Prof dr. Rozane De Cock

UNIVERSITÉ
DE NAMUR

KU LEUVEN

Introductie

- Belspo: Federal Research Program Drugs
- CLICK-project:

CompuLsive Computer Use and Knowledge Needs in Belgium. A Multi-method Approach

- Internet steeds meer en meer gebruikt
  - Smartphones en tablets
  - Bezorgdheid over tijd online
- problematisch internetgebruik?

Onderzoeksteam

KU Leuven – Instituut voor Mediastudies

- Prof. dr. Rozane De Cock
- Jolien Vangeel

FUNDP Namur – CRIDS

- Prof. dr. Annabelle Klein
- Dr. Omar Rosas

Crésam

- Pascal Minotte

IVO Rotterdam

- Dr. Gert-Jan Meerkerk

Partners

- VAD
- CAD Limburg
- Medisch Centrum KU Leuven

- Hôpital de jour La Clé
- Centre Alpha
- La Clinique du jeu pathologique Dostoïevski

Onderzoeksmethoden

- Kwantitatief luik
  - Survey bij adolescenten via secundaire scholen (N = 1002)
  - Online survey bij panel van volwassenen (N = 1000)
- Kwalitatief luik
  - Diepte-interviews bij problematische gamers
- Werkveldbevraging
  - Bevraging via e-mail

Terminologie

- Geen consensus in literatuur
- “verslaving”, “problematisch internetgebruik”, “pathologisch internetten”, ...
- Compulsief internetgebruik
- Meerkerk (2007): Compulsive Internet Use Scale (CIUS)
- Meer en meer verschuiving naar term “problematisch”

Kwantitatief luik: Adolescenten

Compulsive Internet Use Scale (Meerkerk)

	Nooit	Zelden	Soms	Vaak	Zeer vaak
Hoe vaak vindt u het moeilijk om met internetten te stoppen?	☐	☐	☐	☐	☐
Hoe vaak gaat u langer door met internetten, terwijl u zich had voorgenomen om te stoppen?	☐	☐	☐	☐	☐
Hoe vaak zeggen anderen (bijvoorbeeld partner, kinderen, ouders of vrienden) dat u minder zou moeten internetten?	☐	☐	☐	☐	☐
Hoe vaak gaat u liever door met internetten dan dat u tijd met anderen doorbrengt (bijvoorbeeld partner, kinderen, ouders of vrienden)?	☐	☐	☐	☐	☐
Hoe vaak komt u slaap te kort door het internetten?	☐	☐	☐	☐	☐
Hoe vaak bent u in gedachten met internet bezig, ook als u niet online bent?	☐	☐	☐	☐	☐
Hoe vaak ziet u al van tevoren uit naar uw volgende internetsessie?	☐	☐	☐	☐	☐
Hoe vaak denkt u dat u eigenlijk minder zou moeten internetten?	☐	☐	☐	☐	☐
Hoe vaak heeft u geprobeerd om minder tijd aan internetten te besteden en is dat niet gelukt?	☐	☐	☐	☐	☐
Hoe vaak voelt u zich rusteloos, humeurig of geïrriteerd wanneer u niet kan internetten?	☐	☐	☐	☐	☐
Hoe vaak maakt u snel snel uw werk (huiswerk) af om te kunnen internetten?	☐	☐	☐	☐	☐
Hoe vaak komt u uw dagdagelijkse verplichtingen (op het gebied van werk, school of gezin) niet na omdat u liever wil internetten?	☐	☐	☐	☐	☐
Hoe vaak gaat u internetten wanneer u zich rot voelt?	☐	☐	☐	☐	☐
Hoe vaak internet u om problemen te ontvluchten of negatieve gevoelens te verlichten?	☐	☐	☐	☐	☐

Prevalentie bij adolescenten

1. Compulsief internetgebruik

- 9.5% van de adolescenten
- 54.5% jongens en 47.7% meisjes
- Gemiddelde leeftijd: 15.29
- Tijd online (week): 22 u. en 43 min. versus 11 u. en 3 min.

Prevalentie bij adolescenten

2. Compulsief gamegebruik

- 11% van de adolescenten
- 85.7% jongens en % 14.3% meisjes
- Gemiddelde leeftijd: 15.63 jaar

Prevalentie bij adolescenten

2. Compulsief gamegebruik

Compulsieve gamers gamen meer dan niet-compulsieve gamers:

OFFLINE GAMEN:

- Schooldag: 1u. en 58min. > 56min.
- Weekend/vakantiedag: 3u. en 23min. > 2u. en 2min.

ONLINE GAMEN:

- Schooldag: 2u. en 26min. > 50min.
- Online weekend/vakantiedag: 5u. en 45min. > 2u. en 4min.

Compulsieve gamers spelen meer **MMORPG's, actie/FPS-games, vechtgames en avontuurgames**

Prevalentie bij adolescenten

3. Compulsief gebruik van sociale netwerksites

- 7.1% van de adolescenten
- 51.48% meisjes en 48.6% jongens
- Gemiddelde leeftijd: 14.84
- Tijd online weekdag: 2u. en 38min. versus 1u. en 7min.
- Tijd online weekend/vakantie: 4u. en 35min. versus 2u. en 1min.

Persoonlijkheid en psychosociaal welzijn

Compulsieve gebruikers scoren lager op:

- Vindingrijkheid
- Aardigheid
- Emotionele stabiliteit
- Nauwgezetheid
- Extraversie
- Waargenomen controle
- Eigenwaarde

Compulsieve gebruikers scoren hoger op:

- Depressieve gevoelens
- Eenzaamheid

+ lagere attitude ten opzichte van school en lagere indicatie van schoolresultaten

Kwalitatief luik

Respondenten

- Moeilijke rekrutering
  - Samenwerking met werkveldorganisaties
  - Enkel compulsieve gamers
-
- 13 respondenten
  - Enkel mannen
  - 19 tot 78 jaar
  - 2 interviews van +/- 90 minuten

Gemeenschappelijke kenmerken

SOCIAAL/RELATIONEEL

- Conflict met ouders
- Conflict met broers en/of zussen
- Gebroken gezin
- Weinig structuur in opvoeding, of omgekeerd strenge en autoritaire opvoeding
- Weinig romantische relaties

Gemeenschappelijke kenmerken

SCHOOL/WERK

- School wordt niet gezien als plaats om zich te ontwikkelen en te leren.
- Slechte ervaring met bepaalde leerkrachten en/of vakken.
- Problemen met vrienden.
- Blijven zitten en/of stoppen met school op 18de.

- Weinig voldoening halen uit werk.
- Werkloosheid

Gemeenschappelijke kenmerken

PSYCHO-SOCIAAL WELZIJN

- Sociale angst en/of introversie
- Eenzaamheid en moeilijk om gevoelens te uiten
- Problemen met het zichzelf opleggen van grenzen
- Gevoel weinig controle over eigen leven te hebben
- Pessimisme en depressieve gevoelens
- Compulsieve en obsessionele neigingen
- Verstoring van bioritme (slaap)
- Slapeloosheid

Gemeenschappelijke kenmerken

TYPE GAMES EN MOTIVATIES

- MMORPG's
- Samen spelen in team
- Ontsnappen (escapisme)
- Beter willen doen, vooruit gaan in het spel
- Statussymbolen in het spel.
- Verlangen om nuttig te zijn en erkend te worden.

Gemeenschappelijke kenmerken

KENMERKEN PROBLEMATISCH GEBRUIK

- Periodes van intensief gebruik hangen samen met moeilijke momenten in het leven
- Verwaarlozen van andere aspecten van het leven
- Excessief gamegedrag als een symptoom van een breder probleem
- Therapeutische aanpak wordt vaak voorgesteld of opgelegd door de omgeving.

Werkveldbevraging

Centrale vragen

- Welke organisaties komen in aanraking met compulsief computer- en internetgebruik?
- Welke organisaties zijn in staat om deze problemen aan te pakken?
- Welke organisaties ontwikkelen een specifiek initiatief en hebben expertise opgebouwd rond dit thema?

- Gamers
- Sociale netwerksites
- Online gokken
- Online daten
- Online shoppen

Gecontacteerde organisaties

- Centra Algemeen Welzijnswerk (CAW)
- Jongeren Adviescentra (JAC)
- Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGG)
- Psychiatrische ziekenhuizen
- VAD, CAD Limburg, Tele-Onthaal, Kansspelcommissie, VIGEZ, VVGG, Child Focus, Sensoa.

Resultaten

- Alle soorten diensten komen in aanraking met deze problematieken. Vooral eerste en tweede lijnsdiensten CAW's, CGG's en JAC's.
- Psychiatrische ziekenhuizen in mindere mate: vooral indien comorbiditeit
- Merendeel voelt zich bovendien in staat om een antwoord te bieden op de verschillende vormen van compulsief computer- en internetgebruik

Resultaten

Specifieke initiatieven:

- CAD Limburg
- VAD
- Psychiatrisch Ziekenhuis Broeders Alexianen Tienen
- CGG Vagga (Antwerpen)
- CGG Eclips (Gent)
- CGG Waas en Dender
- CGG Leuven
- CGG Noord-West Vlaanderen

Aanbevelingen

Aanbevelingen (1)

- **Vervolgonderzoek**
  - Longitudinaal
  - Lagere school
  - Specifieke situaties: problematisch gebruik op het werk
  - Nieuwe dragers: smartphone en tablets
  - Kwetsbare groepen onderscheiden
  - Consensus over definitie en terminologie

Aanbevelingen (2)

- **Media-educatie + mediawijsheid**
- **Werkveld**
  - Bestaande aanbod ondersteunen
  - Uitbouwen van expertise
  - Kennis vergroten
  - Preventie + behandeling

Contact en informatie

Jolien Vangeel

jolien.vangeel@soc.kuleuven.be

Rozane De Cock

rozane.decock@soc.kuleuven.be

www.soc.kuleuven.be/clickprojectnl

UNIVERSITÉ
DE NAMUR

KU LEUVEN

